

REFERAT Miljøudvalget d. 10-10-2023

Mødedato Tirsdag d. 10. oktober 2023 kl. 12:30

Mødested Mødelokale 6

Mødedeltagere Karsten Byrgesen, D, Michael Nielsen, C, Preben Friis-Hauge,
V, Annette Lundgaard, V, Martin Schmidt Konradsen, Ø, Poul Erik
Jensen, A, Simon Sharif Chowdhury, A

Indholdsfortegnelse

Besigtigelse på en jordforurening med afværgeforanstaltning i Vejleområdet #.....	3
Drøftelse af mulige, nye videregående undersøgelser og oprensninger i 2024 #.....	4
Drøftelse af muligheder for påbudssager vedr. PFAS-forurening på brandøvelsespladser.....	6
Afslag på samtykke til midlertidig beslaglæggelse af råstofressourcen i et graveområde for sand, gr	9
Orientering om aktuelle sager.....	12
Eventuelt.....	13
Næste møde.....	14
Underskriftsside.....	15

Punkt 1: Besigtigelse på en jordforurening med afværgeforanstaltning i Vejleområdet #

23/363

Sagsfremstilling

Miljøudvalget har ønsket at komme på besigtigelse på jordforureningsområdet.

Udvalget besøger en forurening i Vejle-området, hvor der gennemføres en afværge-foranstaltning. Der vil blive fortalt om afværgeforanstaltningen og mulighed for at se indeklimate afværgeanlægget i brug.

Indstilling

Til orientering.

Beslutning i Miljøudvalget den 10-10-2023

Til orientering.

Punkt 2: Drøftelse af mulige, nye videregående undersøgelser og oprensninger i 2024

23/43160

Resumé

Administrationen forelægger hvert år for Miljøudvalget et forslag til, hvor i regionen der skal startes nye videregående undersøgelser og oprensninger i forhold til jordforurening.

Endeligt forslag til nye videregående undersøgelser og oprensninger i 2024 behandles på Miljøudvalgs mødet den 5. december 2023. På dette møde i oktober præsenterer administrationen de første overvejelser til drøftelse.

Efter Miljøudvalgs mødet den 5. december udsendes regionens forslag i offentlig høring i 4 uger.

Sagsfremstilling

Forslag til nye videregående forureningsundersøgelser og oprensninger omfatter den del af den videregående indsats, som skal beslattes for 2024.

En stor del af regionens aktiviteter på jordforureningsområdet i 2024 er allerede besluttede, fordi de enten er lovbundne, akut igangsat eller er fastlagt i tidligere handleplaner.

Forslag til nye forureningsundersøgelser og oprensninger i 2024 udarbejdes på grundlag af principperne i delstrategien ”Rent vand og jord i Region Syddanmark” (godkendt af regionsrådet i 2017). Her har betydningsfuldt og sårbart grundvand højeste prioritet, og målet er at opnå ”mest godt grundvand for pengene”. De sårbare grundvandsområder, hvor regionens indsats koster mindst i forhold til mængden af reddet grundvand prioriteres højest. Fokus er også på indeklimaproblemer i boliger, og i særlige tilfælde prioriteres en indsats af hensyn til overfladevand (sø, vandløb og hav) og kontakt med forurenede jord.

Ud fra den nuværende status for grundvandsindsatsen og den aktuelle viden om akutte forureninger har administrationen gjort de første overvejelser om sammensætningen af forslag til nye videregående undersøgelser og oprensninger

Ved oprensning forstås her en afværgeindsats, som sikrer mod, at forureningen kan udgøre en risiko. Der kan således efterlades en forurening, hvis det er dokumenteret, at den ikke udgør nogen risiko.

Administrationen vil som oplæg til udvalgets drøftelse præsentere mulige, nye forureningsundersøgelser og oprensninger i 2024.

Handlingsplan ”Nye forureningsundersøgelser og oprensninger 2023” kan ses her: [Nye forureningsundersøgelser og oprensninger 2023 \(arcgis.com\)](https://arcgis.com) og er også vedlagt som bilag (I den udgave, som var vedlagt som bilag på miljøudvalgs mødet den 8. marts 2023, da forslaget blev godkendt af miljøudvalget).

Indstilling

Det indstilles,

At udvalget drøfter planlægning af videregående undersøgelser og oprensninger i 2024, særligt med fokus på balancen mellem indsatsen over for henholdsvis grundvand, indeklima, kontakt og overfladevand.

Beslutning i Miljøudvalget den 10-10-2023

Udvalget drøftede planlægning af videregående undersøgelser og oprensninger i 2024, særligt med fokus på balancen mellem indsatsen over for henholdsvis grundvand, indeklima, kontakt og overfladevand. De faldne bemærkninger indgår i det videre arbejde.

Bilag

Nye forureningsundersøgelser og oprydninger i 2023.pdf

Punkt 3: Drøftelse af muligheder for påbudssager vedr. PFAS-forurening på brandøvelsespladser

21/62274

Resumé

Brandøvelsespladser er regnet som en af de største potentielle kilder til PFAS-forureninger i jord og grundvand. I Region Syddanmark er der kendskab til ca. 50 af dem af forskellige størrelser. I de sager, hvor der er konstateret PFAS-forurening, har regionen bedt de pågældende kommuner om at vurdere påbudsmuligheder.

Der gives en orientering om problematikker i forbindelse med PFAS-påbudssager. På den baggrund indstilles det, at udvalget drøfter regionens handlingsmuligheder ved påbudssager med PFAS-forurening på brandøvelsespladser og konsekvenserne af, hvordan regionen beslutter at behandle sagerne. Der er tale om en ny problemstilling. Konkrete sager fremlægges senere til udvalgets beslutning.

Sagsfremstilling

PFAS-stoffer er en gruppe på mere end 12.000 stoffer, der bl.a. har den egenskab, at de afviser vand og snavs og næsten ikke nedbrydes i miljøet.

Brandøvelsespladser og brandskum

En af de mest udbredte anvendelser af PFAS-stoffer er i brandskum, og brandøvelsespladser er en af de væsentligste kilder til PFAS-forurening i jord og grundvand. I Region Syddanmark er der kendskab til ca. 50 af dem af forskellige størrelser. I regionens egne undersøgelser af brandøvelsespladser er der under de fleste undersøgte pladser påvist indhold af PFAS-stoffer i grundvandet over de gældende kvalitetskriterier.

Påbudssager

Et påbud efter jordforureningsloven er omfattet af princippet om, at "forureneren betaler". Når en kommune skal vurdere, om der er påbudsmuligheder, ses der på driftsperioden samt driftsherrer i den periode, hvor forureningen formodes at være sket. Formålet er, at man i videst muligt omfang forsøger at få den eller de, der har forurenet i en given periode, til at rydde op. Et påbud kan være rettet mod flere driftsherrer, da brandslukningsøvelser ofte er foregået løbende over mange år. Hvis det ikke er muligt at give et påbud til en eller flere driftsherrer, bliver den/disse dele af forureningen "herreløs" og hermed regionens opgave.

Regionens handlingsmuligheder

Regionen har to handlingsmuligheder i den situation, hvor dele af en forurening er "herreløs".

1. Kommunen meddeler påbud til driftsherrerne, og regionen betaler for den "herreløse" del.

Hvis en kommune vurderer, at dele af en forurening er "herreløs", kan der kun meddeles påbud til de pågældende driftsherrer om undersøgelse af forureningen, hvis regionen samtidigt undersøger den "herreløse" del af forureningen inden for den tidsfrist, som kommunen sætter i påbuddet. Rent praktisk betyder det, at regionen - ud over at skulle bruge tid til faglig kvalitetssikring - skal dække en del af udgifterne til undersøgelserne sammen med modtagerne af påbud.

2. Regionen vil ikke betale for den ”herreløse” del.

Hvis regionen vælger ikke at stå for udgifterne til den ”herreløse” forurening, kan der ikke meddeles et påbud. Hele forureningen bliver dermed alene regionens opgave og indgår i regionens almindelige prioritering af jordforureningsindsatsen.

Tilgangen til evt. oprensning af forurening er ikke den samme, om sagen håndteres under regionens offentlige indsats eller som en påbudssag. Regionens kriterier for oprensning under regionens offentlige indsats er begrænset til at afværge risiko inden for regionens indsatsområder iht. regionens principper. Ved påbudsafgørelser er indsatsen mere omfattende både økonomisk, men sandsynligvis også rent teknisk, idet der som udgangspunkt er krav om fuld oprensning.

Regionens principper ved vurdering af indsatsen

Hvis kommunerne ikke kan meddele påbud til forurenere, er det regionens opgave at tage sig af forureningen, hvis den udgør en risiko for eksempelvis grundvand, bolig eller overfladevand. De bærende principper for regionens prioritering af sager er, at grundvandstruende forureninger har den højeste prioritet. Derefter er forureninger truende indeklime på boliggrunde. Overfladevand og natur samt jordforurening med kontaktrisiko prioriteres sideordnet og kun i særlige tilfælde.

Flere brandøvelsespladser er beliggende således, at en forurening vil kunne true overfladevand, der hører til regionens laveste prioritering. Regionen har ikke modtaget yderligere midler til finansiering af overfladevandsundersøgelser eller -oprensninger. I påbudssager, hvor der findes en ”herreløs” forurening, og hvor der kun er offentlig indsats for overfladevand, skal det beslutes, om regionen skal opprioritere denne lavere prioriterede type indsats, for at et påbud kan gennemføres.

Denne problemstilling er ny, og det er uvist, hvor mange sager, der vil komme af denne type. Der kan i princippet komme en del, og derfor kan sagerne ikke betragtes som enkeltstående tilfælde uden betydning for efterfølgende sager.

Der foreligger endnu ingen handlingsplan for PFAS fra Miljøministeriet, som kan danne grundlag for prioriteringen. Regionens indsats prioriteres i henhold til delstrategien ”Rent Vand og Jord”. Der er ikke afsat nye midler til PFAS-sager. Opprioritering af PFAS-forureninger, der truer overfladevand, inden for den samme økonomiske ramme vil betyde, at andre forureninger skal nedprioriteres.

I vedlagte bilag er nærmere redegjort for sagen og de handlingsmuligheder, som regionen har ved påbudssager med PFAS-forurening på brandøvelsespladser og konsekvenserne af, hvordan regionen beslutter at behandle sagerne.

Administrationen vil på mødet præsentere problemstillingerne.

Klimavurdering

Der er ikke foretaget klimavurdering af sagen, idet sagen ikke har betydning for klimaet eller bidrager til realisering af klimastrategien.

Indstilling

Det indstilles,

At udvalget drøfter regionens handlingsmuligheder vedr. påbudssager med PFAS-forurening på brandøvelsespladser og konsekvenserne af, hvordan regionen beslutter at behandle sagerne.

Beslutning i Miljøudvalget den 10-10-2023

Udvalget drøftede regionens handlingsmuligheder vedr. påbudssager med PFAS-forurening på brandøvelsespladser og konsekvenserne af, hvordan regionen beslutter at behandle sagerne. De faldne bemærkninger indgår i det videre arbejde.

Bilag

Notat - brandøvelsespladser - påbud - PFAS

Punkt 4: Afslag på samtykke til midlertidig beslaglæggelse af råstofressourcen i et graveområde for sand, grus og sten #

23/830

Resumé

I råstofplanen reserveres arealer til råstofindvinding. Det betyder, at kommunen, som udgangspunkt, ikke kan give tilladelse til en ændret arealanvendelse, der forhindrer råstofindvinding.

Arealanvendelsen i Danmark er under pres, og administrationen modtager et stigende antal henvendelser om anden anvendelse af råstofområder, heriblandt henvendelser om etablering af vedvarende energi-anlæg (herefter VE-anlæg).

Det indstilles, at miljøudvalget beslutter, at der ikke gives samtykke til en midlertidig beslaglæggelse af en ressource i et udlagt graveområde i forbindelse med en konkret henvendelse om et VE-projekt ved Visby i Tønder Kommune.

Sagsfremstilling

Ressourcebeskyttelsen af områderne i råstofplanen betyder, at der ikke må gives tilladelse til eller planlægges for en ændret anvendelse af arealerne, der kan hindre udnyttelsen af råstofferne på kortere eller længere sigt. Kommunerne er forpligtet til at følge råstofplanen.

Arealanvendelsen i Danmark er under pres. Teknologirådet estimerede i en rapport fra 2015, at der frem til 2050 er planer for 130-140 % af Danmarks areal. Der er bl.a. et stigende behov for arealer til den grønne omstilling.

Regionen har i de seneste år årligt modtaget ca. 10 forespørgsler vedr. etablering af solcelleparker inden for arealer, der er udlagt i råstofplanen. I 2023 er der indtil nu kommet syv forespørgsler. Det har hidtil været administrationens vurdering, at opstilling af solceller i råstofområder som udgangspunkt er i strid med råstofplanen, da råstofressourcen bliver beslaglagt i en længere årrække.

Opstilling af solceller ødelægger ikke råstofressourcen, men det gør råstofferne utilgængelige i solcellernes levetid, der forventes at være ca. 30 år. Det kan derfor give mening at acceptere en midlertidig beslaglæggelse af ressourcen, hvis råstofferne først skal bruges senere. Da der ved etablering af solcellerne er opsat stativer og nedgravet kabler, er det ikke utænkeligt, at det vil være hensigtsmæssigt at montere nye solceller, når de første er slidt op.

Ønske om vedvarende energiprojekt i graveområde for sand, grus og sten.

Administrationen har modtaget en henvendelse vedr. etablering af et solcelleanlæg ved Visby i Tønder Kommune.

Baggrunden for henvendelsen er, at Tønder Kommune har igangsat planlægning for etablering af solcelleanlæg flere steder i kommunen. Et af projekterne er på ca. 4 ha og er placeret midt i et graveområde for sand, grus og sten (se vedlagte kortbilag). Virksomheden, der står for projektet, anmoder derfor om accept til midlertidig opstilling af solcelleanlægget i den del af projektområdet, som overlapper med graveområdet, i en periode på 30 år.

Graveområdet er oprindeligt udlagt af Sønderjyllands Amt på baggrund af en råstofkortlægning. Kortlægningen indikerer, at der i den vestlige ende af graveområdet er ca. 5 meter råstoffer og i den østlige ende ca. 10 meter råstoffer. Der er ikke

boringer inden for projektområdet, og det er derfor ikke muligt at fastslå, hvilke materialer der er, hvad kvaliteten af råstofferne er, eller præcist hvor tykt råstoflaget er.

Der har været råstofgravning i et bælte ca. 300 meter nord for arealet, og der er i dag en aktiv grav mod nordøst inden for samme graveområde. Fra gravene sælges/er solgt bundsikringsgrus og fyldsand, og det forventes derfor, at det er denne type råstoffer der findes inden for projektområdet. På den baggrund vurderer administrationen, at der er en råstofressource på arealet, og at opstilling af solcellerne vil hindre råstoffernes udnyttelse.

Graveområdet er det eneste graveområde for sand, grus og sten i det sydvestlige hjørne af regionen mellem grænsen og Skærbæk i vest og Bolderslev og Rødekro i øst. I denne del af regionen er det sparsomt med områder, hvor der findes grusede aflejringer. Det vurderes derfor, at graveområdet bidrager til den lokale forsyning. Administrationen vurderer, at det kan være relevant at udnytte råstofferne i området inden for de næste 30 år. Arealet bør derfor ikke frigives til solceller.

Miljøudvalget har delegation til at give samtykke til anden anvendelse end udlagt i gældende råstofplan, mens administrationen har delegation til at give udtalelser til kommuner om arealanvendelser i relation til råstofplanen, herunder i sager af underordnet karakter at give samtykke til anden anvendelse end udlagt i gældende råstofplan.

Administrationen har meddelt projektets ansøger og Tønder Kommune, at det vurderes, at opstilling af solceller på arealet ikke er af underordnet betydning i forhold til råstofinteressen.

Klimavurdering

Hvis ressourcebeskyttelsen fastholdes, vil det ikke være muligt at etablere det vedvarende energianlæg med placering på arealet, der er udlagt som graveområde.

Samlet set forventes det ikke at betyde, at der opstilles færre VE-anlæg i Region Syddanmark. Formentligt vil anlæggene blot blive opstillet et andet sted.

Indstilling

Det indstilles,

At miljøudvalget ikke giver samtykke til, at der opstilles et midlertidigt VE-anlæg inden graveområdet.

Beslutning i Miljøudvalget den 10-10-2023

Et flertal tiltrådte indstillingen.

Martin Schmidt Konradsen (Ø) stemte imod indstillingen.

Martin Schmidt Konradsen (Ø) afgav følgende mindretalsudtalelse:

”Områder under råstofplanen, hvor der ikke er påbegyndt gravning, vil sagtens kunne bruges fornuftigt i en årrække frem til gravetidspunktet - fx til vedvarende energi, så vi også på disse arealer kan bekæmpe klimaproblemer og bidrage til at

komme i mål med den grønne omstilling. Enhedslisten stemmer derfor imod indstillingen om afslag til midlertidigt at opstille solceller på et lille areal under råstofplanen”.

Martin Schmidt Konradsen (Ø) ønsker at gøre brug af standsningsretten efter § 23 i lov om kommuners styrelse, hvorved sagen forelægges regionsrådet.

Bilag

Kortbilag.pdf

Punkt 5: Orientering om aktuelle sager

23/363

Sagsfremstilling

Administrationen orienterer på mødet om følgende sager:

- Status for arbejdet på Lynfrostgrunden i Nyborg.
- Informations-/borgermøde den 27. september 2023 om status og det videre arbejde med Viuf II og plantillæg for Viuf.
- Status på arbejdet med generationsforureningen ved Himmark Strand.

Indstilling

Til orientering.

Beslutning i Miljøudvalget den 10-10-2023

Administrationen gav en status for arbejdet på Lynfrostgrunden i Nyborg, arbejdet med generationsforureningerne i Grindsted og ved Himmark Strand og ansøgning om råstofindvinding på dele af matr. 3m, 7v og 1h Skads, Esbjerg Jorder i Esbjerg Kommune. Endvidere orienteredes om informations-/borgermøde den 27. september 2023 om status og det videre arbejde med Viuf II og plantillæg for Viuf.

Punkt 6: Eventuelt

23/363

Beslutning i Miljøudvalget den 10-10-2023

Annette Lundgaard orienterede om møde i Danske Regioners udvalg for miljø og klima.

Punkt 7: Næste møde

23/363

Sagsfremstilling

Næste møde er tirsdag den 14. november 2023 kl. 13.00-16.00 i regionshuset.

Mødeplanen for resten af 2023 og 2024:

- Tirsdag den 5. december 2023 kl. 11.00-14.00
- Tirsdag den 9. januar 2024 kl. 13.00-16.00 (RESERVERET)
- Tirsdag den 6. februar 2024 kl. 13.00-16.00 (skal holdes i regionshuset pga orienterende regionsrådsmøde kl. 17-19)
- Tirsdag den 5. marts 2024 kl. 13.00-16.00
- Tirsdag den 2. april 2024 kl. 10.00-13.00
- Tirsdag den 14. maj 2024 kl. 13.00-16.00
- Mandag den 10. juni 2024 kl. 13.00-16.00
- Mandag den 12. august 2024 kl. 15.00-18.00 (RESERVERET)
- Torsdag den 12. september 2024 kl. 13.00-16.00
- Tirsdag den 8. oktober 2024 kl. 13.00-16.00
- Tirsdag den 12. november 2024 kl. 13.00-16.00
- Tirsdag den 3. december 2024 kl. 15.00-18.00
-

Indstilling

Til orientering.

Beslutning i Miljøudvalget den 10-10-2023

Næste møde er tirsdag den 14. november 2023 kl. 13.00-16.00 i regionshuset.

Punkt 8: Underskriftsside

23/363